

Nr 161.

Av herr **Rune m. fl.**, om anslag till upplysningsverksamhet rörande jakt och jaktvård och därmed samhöriga ämnen samt till en hela landet omfattande jaktstatistik.

År 1913 ingick svenska jägarförbundet till Kungl. Maj:t med en underdånig hemställan om understöd för att därmed på ett verkligt och rationellt sätt kunna befrämja den svenska jaktens utveckling, huvudsakligen genom ett i system satt upplysningsarbete rörande jaktvård och genom anskaffande av en omfattande jaktvårdsstatistik.

Förbundet framhöll därvid, att betydelsen av jakten och jaktvården tyvärr i vårt land ej på långt när uppskattades såsom den förtjänade. Följden härav har blivit, att få länder i Europa äro på detta område så illa ställda som Sverige. Med vårt lands stora utsträckning skulle dock jakten, trots ett ej för alla villebrådsarter gynnsamt klimat, otvivelaktigt kunna bliva av mycket stor betydelse, om ej liknöjdhet och bristande kunskap om jaktvården stode hindrande i vägen. En förändring till det bättre krävde därför såväl ett energiskt upplysningsarbete som ett inom alla samhällsklasser väckt intresse. Detta upplysningsarbete borde enligt svenska jägarförbundets mening bedrivas genom ströskrifter och föredrag samt genom direkt undervisning av därtill skickade jaktvårdskonsulenter. I samband med på sådant sätt väckta bättre insikter om jaktens betydelse kunde man även hoppas, att en tillfredsställande jaktvårdsstatistik skulle kunna erhållas. Svenska jägarförbundet hade visserligen arbetat för dessa syftemål, men på grund av för svag ekonomi ej kunnat nå några egentliga resultat.

Kungl. domänstyrelsen, till vilken ovannämnda underdåniga framställning remitterades, framhöll i sitt utlåtande, att den miss-

uppfattningen i vida kretsar gjorde sig gällande, att jakten blott är ett sportnöje för den enskilde och att dess nationalekonomiska betydelse vore underskattad. Staten hade hittills blott genom lagbestämmelser och fridlysningstider sökt reglera jaktens bedrivande, men med dessas efterlevnad var det icke alltid väl beställt. Domänstyrelsen vitsordade, att »förnämsta orsaken till den svenska jaktens otillfredsställande skick och dess ansedda ringa värde torde helt visst vara allmänhetens okunnighet ifråga om vad som kan göras för det vildas förkovran samt rörande det ekonomiska värdet av en allmänt tillämpad rationell jaktvård». Härmed hade alltså sagda styrelse starkt understrukit önskvärdheten och behovet av den upplysningsverksamhet, som svenska jägarförbundet förklarat sig vilja bedriva, om nödiga medel ställdes till dess förfogande. Domänstyrelsen framhöll vidare, att någon fullständig jaktvårdsstatistik för hela landet ej finnes, och att man såhunda ej kunde bilda sig någon rätt uppfattning om värdet av det årligen fällda villebrådet. Exempelvis framhölls dock, att årligen i Sverige fälldes omkring 3,000 älgar, vilkas värde efter dåvarande pris beräknades till lågt taget 300,000 kronor — nu sannolikt det dubbla. Emellertid är det att beakta att, ehuru älgen är vårt största villebråd, älgjakten blott är en bråkdel av den svenska jakten och därför ej kan giva en riktig uppfattning om dennas nuvarande värde, och ännu mindre om vad jakten under en rationell jaktvård kunnat bliva. Domänstyrelsen omnämner även, att svenska jägarförbundet sökt verka för sitt mål bland annat genom att hålla en skola för utbildande av jaktvårdare. Beklagligt nog är denna skola numera på grund av bristande medel nedlagd.

Den av svenska jägarförbundet föreslagna undervisningsverksamheten för spridande av kunskap i vidaste kretsar om rätt jaktvård ansåg domänstyrelsen böra ordnas på sätt som jägarförbundet föreslagit, och den borde omfatta »det matnyttiga vildas vård, som t. ex. skydd mot ogynnsamma klimatiska förhållanden, beredande av hjälp- eller nödfoder samt skyddande mot rovdjur, vidare vildstammens rationella beskattande, ändamålsenligaste sättet att hålla för vildnaden skadliga djur inom behöriga gränser, skötsel och behandling av det skjutna villebrådet för att det må lämna tillfredsställande marknadsvara och ej, såsom nu ofta sker, förfaras, ävensom kännedom om utfärdade jaktlagsbestämmelser och inskräpande av nödvändigheten av dessas hållande i helgd m. m.».

Till sist tillstyrkte domänstyrelsen ett anslag för år 1914 av kronor 10,000.

Med behjärtande och godkännande av de sålunda framställda synpunkterna anförde herr statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet i statsverkspropositionen till 1914 års riksdag:

»Det torde vara oförnekligt, att de nationaltillgångar, vårt land äger i sin villebrädsstam, hittills icke i allmänhet blivit behörigen uppskattade eller ägnade tillräcklig omvårdnad. Jakten har, såsom domänstyrelsen framhåller, betraktats nästan uteslutande såsom en sport och ett nöje. Och dock skulle säkerligen jakten, ifall sakkunnig och intresserad jaktvård mera allmänt ägde rum, kunna bliva en inkomstkälla av vida större betydelse än nu. Särskilt bör framhållas, hurusom för närvarande ganska sällan de mindre jordägarna vårda sig om jakten å deras marker eller erhålla någon inkomst av densamma. Genom sammanslutning till jaktvårdsföreningar skulle de kunna skydda och öka villebrädstillgången och därmed skaffa jakträtten ett större värde samt småningom i många fall kunna bereda sig en icke oväsentlig inkomst av densamma. Men för att åstadkomma detta fordras en viss väckelse till insikt om jaktvårdens betydelse. Sådan insikt saknas nu i hög grad hos den stora mängden av landets jordägare. Den nu ifrågavarande framställningen åsyftar bland annat åtgärder för att söka avhjälpa detta missförhållande, och jag finner den därför förtjänt av beaktande.

Då man under senare tid sökt kraftigt upphjälpa andra näringar, som därav varit i behov, har jakten varit åsidosatt, kanske enär man knappast velat tillerkänna densamma egenskapen av näring. Fisket, varmed jakten ju erbjuder många likheter, har sålunda befunnits tarva och vara förtjänt av kraftiga åtgärder för sitt fortbestånd och utveckling. Sannolikheten samt exemplen från utlandet tala emellertid för att även jakten skall kunna utvecklas till en icke oväsentlig förvärvskälla, när allmänheten fått ögonen öppna för de möjligheter, densamma innebär, och för de rätta vägarna att nå detta mål.

Jag håller alltså före, att upplysningsverksamhet är vad som i förevarande hänseende främst tarvas och att det är av behovet påkallat, att sådan verksamhet stödjdes från statens sida.

Svenska jägarförbundet torde vara väl ägnat att handhava sagda verksamhet, varför de medel, som kunna komma att beviljas, böra överlämnas till förbundet mot villkor, som av Kungl. Maj:t

bestämmas. Att, såsom domänstyrelsen ifrågasatt, Kungl. Maj:t skulle insätta en ledamot i förbundets styrelse, finner jag åtminstone för närvarande knappast erforderligt.

Vad beloppet beträffar, synes mig detta böra begränsas till 5,000 kronor, åtminstone till en början och i avvaktan på erfarenhet om verksamhetens anordnande och resultat.

Jag får därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att för befrämjande av jaktvård å extra stat för år 1915 anvisa ett anslag av kronor 5,000 att användas enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva.»

Det begärda anslaget blev emellertid icke av riksdagen beviljat.

Undertecknade, som till fullo inse, att de nuvarande förhållandena på jaktens och jaktvårdens område äro långt ifrån tillfredsställande, hålla på det bestämdaste före, att det skulle bliva till stort gagn för vårt land, om en bättre ordning härutinnan kunde genomföras. Det synes oss också, att detta syfte närmast kunde vinnas genom en god och väl inriktad upplysningsverksamhet. I vissa landsdelar har man glädjande nog börjat förstå jaktens och jaktvårdens betydelse och vidtagit åtgärder i rätt riktning. Flera län äro indelade i jaktvårdsdistrikt, som sortera under länsavdelningar av svenska jägarförbundet, och mycket gott har otvivelaktigt härigenom åstadkommits, men såväl moderföreningen, svenska jägarförbundet, som dess länsavdelningar sakna de ekonomiska möjligheterna för att på ett tillfredsställande sätt kunna bedriva arbetet. Om dessa svårigheter kunde avhjälpas, skulle jakten och jaktvården komma att sättas på ett högre plan och så småningom visa sig vara av stor ekonomisk betydelse. Otvivelaktigt skulle det kunna göras klart för Sveriges jordägande befolkning, att det är en misshållning att ej vårda jakten. Det finnes nu ofantliga vidder i vårt land, inom vilka jaktbart villebråd så gott som alldeles saknas till följd av att ingenting gjorts för att spara, än mindre för att skydda och vårda en villebrådsstam, som under andra förhållanden skulle kunnat bereda jordägaren, direkt eller indirekt, en avsevärd inkomst. Det är ej endast de större jordegendomarna, som draga fördel av en rationell jaktvård. Vissa villebrådsarter trivas inom relativt liten terräng, och de som behöva en större dylik kunna framgångsrikt skyddas genom sammanslutningar av jordägare, som kunna bevara jakten för gemensam räkning eller tillsammans utarrendera den.

En del villebrädsarter, såsom t. ex. raphhönsen, äro direkt för jordbruket nyttiga fåglar, men huru många lantbrukare, som ej själva äro jägare, göra något för att vårda dem? Och huru är det ställt i våra skärgårdar? Om man bortser från några helt få, lika berömvärda som sällsynta undantag, idkas där numera nästan mindre jaktvård än förr. Allt, som kan överkommas, skjutes, och ingen tillsyn finnes. Och dock torde näppeligen några jaktvårdsområden snabbare och rikligare återgälda jaktvårdarens omsorger.

I en tid som denna, då varje dag vittnar om näringarnas stora betydelse för vår folkhushållning, ha vi velat fästa uppmärksamheten på jakten och på önskvärdheten av ett ökat jaktvårdsintresse. Detta senare torde vara så mycket mera av nöden, som vår villebrädsstam på grund av en stegrad förföljelse och de senaste årens stränga vintrar är till ytterlighet decimerad. Då i svenska jägarförbundet med dess många underavdelningar ett färdigbildat organ redan finnes, tveka vi ej om lämpligheten av att åt förbundet anförtro de åtgärder, som närmast kunna och böra vidtagas.

Med anledning av vad vi sålunda anfört, tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen ville på tilläggsstat för år 1918 anvisa ett anslag av kr. 10,000 att ställas till svenska jägarförbundets förfogande för att sätta förbundet i stånd att på ett kraftigt sätt bedriva upplysningsverksamhet rörande rationell jakt och jaktvård och därmed samhöriga ämnen samt tillika söka åstadkomma, i den mån så kan ske, en hela landet omfattande jaktstatistik.

Stockholm den 26 januari 1918.

Axel Rune.

Ing. Bergman.

D. Viklund.

Bernhard Nilsson.